

ליקומי מוהר"ן

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

אמר שצריכים ללמד אותו הרבה עד שיהיה שגור בעל פה. ואמר
בפרוש שהלמוד בחבוריו הקדושים הוא אתחלתא דגאלה. ואמר
ללמד גם בעיון גדול, כי יש עמקות גדול ונפלא בספריו ובתורתו
הקדושה והנוראה מאד, עד אין סוף ואין תכלית: (חי"מ שמו)

ליקוטי מוהר"ן ביאור חברותא ללימוד בעיון

מבוא לביאור

הביאור מורכב מג' חלקים:

הראשון:

ביאור הפשוט, ששולב בגרסת התורה והוא מסקנת העיון שבהערות

החלק השני:

ההערות, בנוי על פי רוב בדרך של קושיא ותירוץ. ופתיחת כל המראה מקומות עם מפרשיהם כדי שהלומד יוכל בעצמו לדון בדיוק הדברים ולא יוכרח לסמוך עלי. שעל כן נקרא חיבור זה חברותא, כי הכוונה להיות עוזר ללומד ולא ספר חידושי תורה אע"פ שמובלעים בו גם הרבה חרושים.

והשלישי:

היא הקדמה לתורה שהיא מבט כללי על התורה, שאמור לקשור את כל חלקי התורה בקשר אחד. ועוד גם לבאר נושאים שבמיוחד קשים להבנה בתורה.

ההקדמה:

היא מסקנת העיון שבהערות לכן אין בה כמעט ראיות למבואר בה.

ובסופה הקושיות שהתעוררו בזמן הלימוד כדי להקל על הלומד, כידוע שתירוץ בלא שקודמת לו הקושיא המביאה אותו לא עושה רושם כל כך, כמו כשיש קושיא שכואבת ואזי התירוץ מתקבל בשמחה.

דרך הלימוד נ"ל לדמות למחרות כי כל תיבה ומשפט בתורה הן חרוז נפלא שצריך לעיין בו תחילה בפני עצמו ללמוד אותו היטב ולכן בזה גלשתי גם מעבר לקשר העניין לתורה, ואח"כ לעיין בו כיצד נקשר לתורה, וכן לעבור מחרוזת לחרוז אע"פ שעדיין לא נקשרו היטב החרוזים כולם זה לזה. וכך נהגתי בכל מקום שכתבתי הערה ולפי מסקנת ההערה ביארתי את הפשט המשולב בגרסא.

וכל זה עדיין בחי' "הזורעין בדמעה", כי עיקר ה"ברינה יקצורו" זה למצא את החוט החזק שיחרוז את כל החרוזים היטב דהיינו לתפוס את מהלך התורה באופן שכולל את כל הפרטים בלא שישאר פרט מיותר שכביכול אין בו צורך למהלך התורה. וזה השתדלתי לעשות אחרי לימוד כל התורה בעיון כתבתי הקדמה לתורה שהכוונה בה לכד מביאורי מושגים קשים להבנה, העיקר לעשות סיכום קצר שכולל את כל החרוזים ופושט את כל הספיקות כפי שנתבררו בעיונים שבהערות. (אמנם כיון שאין ביהמ"ד בלא חידוש גם בהקדמה נתחדשו דברים שלא תמיד העתקתי אותם להערות) (זו היתה כוונתי ועדיין אני מצפה להצליח יותר)

דפי הליקוטי מוהר"ן בצורת הדף נלקחו מליקוטי מוהר"ן המדויק, מהדורת תקפא שהיא גרסת מוהרנ"ת שהדפיס בביתו, מוגה בהשוואה לשאר מהדורות. ובתוספת מ"מ הישנים וחדשים. שנדפס מבת תשעח בירושלים.

הערות אפשר להפנות למייל: lezavotlaze@gmail.com

השתדלתי מאד כל ביאור להקדים לו את הקושיא המכריחה אותו וכל קושיא התחלתי בלשון צ"ע כדי להקל על מי שרוצה לעיין בעיקר בקושיות.

ענין חיי מוהר"ן אות שפט שכל תורה של רבינו אע"פ שהיא חדרים חדרים היא קשר אחד הדוק, וענין תורה סה שהתפלה של רבינו היא אחד ממש ובסופה עדין אחז בתחילתה וכן מסתבר שמי שאמר על עצמו שוכח ליחידה דיחידה אצלו התורה והתפלה הן כל אחת ושתייהן יחד אחדות פשוטה.

הודעה:

כל הביאורים הם בדרך אפשר והצעה בלבד.

כי מי יודע עומק כוונתו ובפרט אנו והלוואי שגם במה שכיוון למדרגתי לא שבשתי, ורק כיון שציוה לעיין ולחדש בתורתו אנו מקיימין דבריו על פי שכל הפשוט שלנו וכדברי מוהרנ"ת הנוקבים שכל מה שמקבל מרבו צריך לידע שעדין אינו יודע כלל, כי כפלים לתושיה, כי מאד עמקו מחשבותיו, כי דבריו הם כמעט הנובע והם בחינת מים עמקים עצה בלב איש. וצריך בכול פעם לעיין היטב בדבריו הקדושים ולחתור ולשאב מהם עצות נפלאות באופן שיוכל להציל את עצמו משטף מים רבים של זה העולם. וכל מה שידע ויוציא מדבריו צריך לידע ולהבין ולהאמין שעדין אינו יודע כלל עד היכן מגיעים עמקות דבריו העמקים מני ים וכו'. רק במה שהרשה יכול להתבונן מהם עצות לעבודתו ותפלתו, אכל עצם תורתו ואפלו שיהותיו הקדושות אי אפשר להשיג בשום אופן וכמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה, הרבה למדתי מרבתי ולא חפרתי מהם אלא וכו'. עכ"ל

ועיקר כוונת החיבור הזה הוא לבאר הפשט באופן שכל אחד יוכל ללמוד ולעורר קושיות ללימוד בעיון ולפתוח את המראה מקומות להקל על הלימוד בעיון. ולרגע לא שכחתי את אנ"ש החריפים שאם יעינו בזה מסתמא יהיו להם הרבה הערות, והרבה חדושים שעמלתי שעות רבות להבין ולחדש מסתמא אצלם הוא דבר פשוט שמיד עלו עליו. כל מעלתי עליהם היא רק הסבלנות לעמול ולטרוח הרבה שעות עמ"נ להגיש כשלחן ערוך את הדברים להקל על הרוצה ללמוד בעיון, כיון שלא מצאתי אחר שעשה זאת.

התנצלות:

אמנם מעט בכרסלב העיון לפרסם חידושיהם חלקם כדי לא להיקרא בעל המחבר וכו' ב תארי כבוד

וחלקם כנראה מחשש שלא יצאו חובת הזהרת רבינו בתורה כאות ח' שאין לדרוש לרכים אלא דברים המבוררים לו כאחותו שאסורה לו כמבואר בשבת קמה:, ואע"פ שהזהיר בתורה סא' (סוף אות ה') שכ"א חייב להאמין בחשיבות חדושו, מסתמא כוונתו להאמין אבל לא לדרוש ולפרסם.

אבל כיון שאמר אני חדש מלא ישן ולא ידוע שבזה דווקא יצא לחדש ולחלוק על מפרשים רבים שהאריכו בחיוב כתיבת חידושים עיין מהרש"א ב"ב י: שעל זה אחז"ל פסחים נ. אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ובספר חסידים אות תקל מי שגילה לו הקב"ה דבר, ואינו כותבה ויכול לכתוב, הרי גזול מי שגילה לו, כי לא גלה לו אלא לכתוב, דכתיב (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, וכתוב (משלי ה) יפוצו מעינותיך חוצה, וזה שכתוב (קהלת יב יד) יביא במשפט על כל נעלם, שגורם שנעלם, אם טוב שגילה לו אם רע, שאינה כותבה: ובביאור ברית עולם להחיד"א שם. הוסיף בשם ספר לב אריה שכתב בהקדמתו משם רז"ל שבזמן שבית המקדש קיים כשארם מקריב קרבן מתכפר לו וכשארם כותב בספר מה שלומד איזה חידוש הכתיבה זו עולה לו במקום קרבן.

ובזה פי' הרב הנ"ל את הכתוב זבח ומנחה לא חפצת וכו' עולה וחטאה לא שאלת אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי שיעלה במקום קרבן.

עוד עי"ש בשם ספר רבינו אפרים על התורה כתב יד פרשת כי תשא שכתב בשם רבי אליעזר מגרמיזא ז"ל שכל מי שמגלין לו רזי תורה מן השמים ואינו כותבו עתיד ליתן את הדין עכ"ל.

ועיין שפתי כהן למוה"ר מרדכי הכהן מגורי הארז"ל בהקדמת ספרו בזה"ל "ניתנה רשות למי שחננו ה' קצת דעה וחכמה ובינה לבאר ולפרש מה שקבלה נשמתו בסיני ואם לא יכתבם נראה לי שהוא נענש כמו הנביא שהוא כובש נבואתו שחייב מיתה.

ועיין בספר מחשבות חרוץ לר' צדוק הכהן אות טו שכתב שיש גם חיוב לפרסם כי שמא יש בדבריו איזה חידוש השייך לחלקו ולא נגלה לשום אדם והוא לכך נוצר לגלותו בעולם, ואם לא, ח"ו יצטרך להתגלגל.

עוד עיין בספר קהילות יעקב ז"ע שכתב בהקדמת ספרו בשם ספר תורת גיטין מאמר הקדמון שדבר טוב אחד בספר מציל על הספר כולו. עכ"ל.

לכן אולי ע"י הודעה והתנצלות הנ"ל אפשר כן לפרסם איזה חידושים גם לפחותים כמונו, ואנו תקווה שעכ"פ דבר טוב אחד יש גם בחיבור זה ויציל על הספר כולו.

ואע"פ שהרמב"ם מזהיר באגרות קדש מאמר קדוש ה' שלפני שדורש לרכים יהזור ד"פ אבל מה שכותב צריך לחזור אלף פעמים, מסתמא הכוונה להוראה למעשה ואע"פ שבדאי בדברי רבינו יש הוראה בקיום עצותיו ועניני השקפה למעשה, מסתמא בדרך לימוד מותר דאל"כ לא שבקת חי. ומסתמא גם הזהרת רבינו הנ"ל אפשר לפרש כך.

עכ"פ אם טעינו והזהרתם היא בכל עניין, אולי ראוי לכנות את הביאור חברותא, כי חברותא דרכו לומר גם את ספקותיו ולא רק דברים המבוררים כאחותו שאסורה.

עוד עניין חתימת שם המחבר היא סוגיא בפ"ע עיין ספר חסידים שם שחכמים ראשונים נמנעו כדי שלא להנות מהתורה ועיין שם סימן ח' שרשב"ג מ' הרוגי מלכות תלה בזה סיבת הריגתו עוד עי"ש סימן פד שמנכין לו מזכויותיו, אמנם יש מקשים א"כ מאי משמאלה עושר וכבוד. מאידך רובא דעלמא נהגו כן לציין שמם ונ"ל הטעם או שצויין ע"י תלמידיהם או שכל היחס לפירוש הוא כפי גדולת המחבר בחכמה ויר"ש לכן חששו שאם לא יצינו שמם לא ינהגו כובד ראש בדבריהם.

לעורך על חשיבות העיון בתורה של רבינו:

עיינ חיי מוהר"ן סימן שמו שאמר שפּוֹב לְקַבֵּעַ לְעַצְמוֹ שְׁנֵי שְׁעוּרִים לְלַמֵּד סְפָרֵי הַקְדוּשִׁים, שְׁעוּר אֶחָד פְּשוּט לְלַמֵּד בְּמַהֲרָה הַרְבֵּה מְאֹד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שְׂגוּר בְּעַל-פֶּה, וְשְׁעוּר אֶחָד לְלַמֵּד בְּעֵינֵי גְדוּל. כִּי יֵשׁ עִמָּקוֹת גְּדוּל וְנִפְלָא בְּסְפָרָיו. וְעֵינֵי בְּמָקוֹם אַחֵר מְזַה מְעַנְנֵי עֵצִים הָעִמָּקוֹת הַגְּדוּל שֵׁישׁ בְּתוֹרָתוֹ הַקְדוּשָׁה וְהַנּוֹרָאָה מְאֹד עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית:

ועיין תורה קה תנינא שהעיון בתורתו מסוגל לבטל הרהורים רעים כי הם באים מהמדמה ועיין ככבי אור (חכמה ובינה אות לו) לבאר דברי רבינו בסוף תורה כה שצריך לקרא שם חדש ליצה"ר דהיינו מדמה. הטעם כי המדמה הוא מדרגה שמינית ביצה"ר שנתחדשה כנגד התורה של רבינו ולפ"ז דווקא תורת רבינו מסוגל ביותר להכניע ולתקן את המדמה.

ועיין ח"מ סימן תקכ"א - שרבינו אמר כבר נתתי לכם כח המדמה כשר וטוב וכו'.

ועיין ביאור הלכותים (תורה נר אות ד') - שהכוונה בעיקר לתורה נר שבה המשיך לאנשיו ובעיקר למוהר"ן מדמה זך וברור. ועי"ש אות ו' שכל אחד כפי התכללותו בו ובתורתו כן יזכה. (וכיצד ההתכללות בתורתו עיין בסוף תורה פז תנינא מש"כ רבינו דהיינו לעיין באותו מאמר ולזכות להבין בו ולעשות עמו איזה עבודה עי"ש)

ועיין תורה ח' תנינא אות ז' שעיקר האמונה תלויה בברור המדמה ועי"ש אות ח' שע"כ צריך מאד לחפש ולבקש מאד צדיק כזה שיכול להמשיך מדמה מבורר לאנשיו.

עוד עיין תורה עב תנינא שע"י הסתכלות בצדיק והצדיק בו זוכין להתנוצצות המוחין ולשפלות (שרק היא תקום בתחית המתים) ולגדולה כפי מדרגת מוחו.

ועיין בפל"ח שם אות ב' וד' עפ"י לק"ה תפלין ו' כז שגם ע"י לימוד ספרו מתקיים כל זה עפ"י המבואר בתורה קצב שפניו ושכלו של הצדיק נמצא בספרו.

ועיין ככבי אור (שיחות וספורים אות מג) הובא בחכמה ותבונה (סימן ב' אות טז) - שרבינו שאל את רבי אהרן תלמידו שהיה הרב של ברסלב למה לא תקח את ספרי ותעיין בו היטב עד שיעלה על דעתך איזה קשיא ואח"כ תוסיף ותעיין בו עד שתבין ותדע את התירוץ שע"ז.

ידועים דברי רבינו שכינה בשם אפיקורס את אותם שאמרו שתורתו גבוהה מדאי. ונראה פשוט כוונתו בזה שאין אחד שלא יכול למצא תועלת בספרו. וא"א לומר שהכוונה שכל אחד יש כמה תורות שמתאימות לו שהרי לא אמר זאת על ספרו אלא על תורותיו קודם שנעשו לספר א"כ בכל תורה בלקומי מוהר"ן יכול כל אחד בכל מדרגת הבנה למצא איזה תועלת נצחית ואמנם לכאורה צריך לומר זאת גם על כל חלק מתורה אבל בזה צ"ע. עכ"פ לפ"ז צריך זהירות גדולה וכל אחד לבחון עצמו אולי ח"ו הוא מאותם אלה שמכונים בפי רבינו אפיקורס. מה שנקט לשון אפיקורס דהיינו כופר במציאות הנבואה ובנבואת משה (רמב"ם תשובה ג' ח'), נראה כוונתו כיון שאמר בתורה מז תנינא שאסור לומר תורה אלא אם יכול לומר באופן שכל אחד ישמע רק מה שצריך לו ולא יותר. נמצא שמי שסובר שרבינו אומר תורה גבוהה הוא מטיל פגם בצדיק.

ואם תקשה שרבי אברהם בן נחמן זצ"ל שהיה גאון ועמקן עצום אמר ככבי אור (ששון ושמחה יז) הלוואי שאבין ואדע עכ"פ עשרת אלפים שנה לאחר התחיה דבור אחד מדבריו הנוראים כפי שידע אותו אדמו"ר ז"ל עוד בזה העולם. וא"כ מה הטענה על אזובי הקיר כמונו. אבל אדרבה משם ראייה כי המשך דבריו שם שעל כל זה רבנו בעצמו הזהיר לכמה וכמה שישתדלו לחדש בתורתו כמבואר בתורה קה תנינא שאפילו אם לא יכוון לכוונתו זה טוב, ומובן מזה שהיו לו כמה כוונות בדבריו הנוראים שגם אנו נוכל לידע ולהבין בהם קצת וכו' עי"ש.

מי שיש לו קצת הרגשה בליקומי מוהר"ן רואה בחוש שהספר לא נכתב לגאונים, ולא ליודעי קבלה, ולא ליודעי כל התורה כולה, אלא לכל אדם כפשוטו ממש ורואים בחוש שאדם פשוט יכול להתעורר מהספר של רבינו יותר מגאונים גדולים.

ויש גאונים גדולים ואפילו כאלה שכותבים פירושים על הספר אעפ"כ רואים בחוש שאין להם את ההרגשה והמסר של רבינו שמקבל חסיד פשוט של רבינו, כי הספר הזה צריך רק ביטול לרבינו זה הכל, וכמובן כשיש ביטול אזי ככל שהוא בעל כשרון ויותר בקי בספרים גם מוצא בו יותר טעם ועומק.

חברותא
ללימוד עיון
בספה"ק
ליקוטי מוהר"ן
קמא
דף קא:

תורה קמז

מאמר שמירת הבגדים

מספח"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

רבנו מבאר שהבגדים הם בסוד החשמל שהוא שמירה, והם בעצמם טובעים את המבזה אותם. דהיינו שנוסף לשמירה הגשמית של הבגדים הם גם פועלים שמירה רוחנית ע"י החשמל שנעשה על ידם כשהם שלמים נקיים ומכובדים.

כי כמו שבגד גשמי שומר מפגעי הטבע כך החשמל שומר מפגעי הקליפות הבאות להחטיא אותו כאשר הוא פונה מהקב"ה ע"י רוח שטות ופגם הדעת. והקליפות הן שכחת ה' ית' והעלמת מציאותו והשגחתו ומלכותו בעולם.

ליקוטי הלכות

או"ח ציצית הלכה א' (עפ"י תורה כט) – הפלל שצריך לשמור מאד את הבגדים שלא יתאחוזו בהם החצונים, כי דרךן להאחוז בהבגדים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו'), הני מאני דרבנן דבלו מנייהו, כי הם מדרגה התחתונה והחצונה של הקדושה וישם דרךן להאחוז ועל פן נכרים ונרשמים בהם כל הפגמים של כל העונות ח"ו, וכן להפך כל המצות הם נרשמים גם פן בהבגדים. כי על ידי המצות נעשה מיהם חלוקא דרבנן, שהם לבושים וכסויים להנשמה שלא יתאחוזו בה, כי כשהלבושים נקיים הם שמירה גדולה, כמבאר במקום אחר (סימן קכו). ועל פן צריך לשמור מאד את הבגדים פנ"ל, ועל פן צוה התורה על ציצית שהם תלויים בהבגדים, כי ציצית הם שמירה להבגדים שלא יתאחוזו בהם החצונים. ועל ידי זה נשמר כל התורה כלה הן מצות עשה הן מצות לא תעשה, כי בה נרשם הכל פנ"ל. וזה שכתוב (במדבר טו), "ויראתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'" פנ"ל.

יו"ד ראשית הגז הלכה א' (עפ"י תורה יט) אות ד' – ועל פן חייב לקרע על מת, כי סטרא דמותא הוא על ידי פגם עץ הדעת על ידי פגם הברית שעל ידי זה הוא פגם הבגדים פנ"ל. ועל פן קורעין הבגדים, כי פגם הבגדים הוא על ידי בחינת מחלקת שמשם סטרא דמותא פנ"ל. וזהו בחינת בגדים קרועים שנקרעין לשני חלקים זה בחינת מחלקת פנ"ל. וזה שכתב רבנו גרו"א שבהבגדים צריך להיות שלמים תמיד ולא קרועים, כי הם שמירה, עין שם (בסימן קכו) כי כשהם שלמים ואינם נקרעים לחלקים אזי הם בבחינת שלום. ואזי הם בבחינת שמירה פנ"ל:

שיחות

אין

קושיות

- מה זה חשמל? שוודאי אין לזה שום קשר לחשמל שבלשון העברית החדשה. אלא למושג בתורת הקבלה והסוד.
- צ"ע שפתח בשלימות הבגדים שרק לא יהיו קרועים, וסיים בכך שחייב לשמורם נקיים ולכבדם. וצ"ע כיון שבגד שלם הוא חשמל השומר על האדם, מדוע הבגדים טובעים את האדם אפילו כשרק לא מחזיקים בנקיות, הרי הם שלימים? ראה פרי עץ חיים תפלה פ"ב/ב שע"י חטא גדול נחסר לגמרי החשמל וחטא קטן רק נחלש החשמל.
- משמע כאן שכל אדם צריך שמירה רוחנית והיא תלויה בשמירה הגשמית של בגד שלם, וגם נקי. וצ"ע מדוע כל אחד צריך שמירה רוחנית?
- לפי המבואר א/ר' שהבגדים הם בסוד החשמל בסוד אמא דמסככא על בניה צ"ע בשלמא קודם בריאת (לשון חיתוך) האשה היו אדם וחיה דבוקים אחור באחור ולא היה מקום לחיצונים לינק, אבל אחרי הנסירה שנעשו

א כח טבת עד א שבט תשפ"ד ירושלים

³ פרי עץ חיים – שער התפלה – פרק ב – ברכת של מלביש ערומים, וברכת הנותן ליעף כח, צריך לאומרו היפך ממה שפסק בש"ע. הנה האדם בעוה"ז, אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ואז אם החטא הוא גדול, גורם שיתפשטו מעליו לבושי הקדושה אשר לו, ונותנין עליו ומלבישין אותו לבוש קליפת הנחש, דוגמת ויתנצלו בני ישראל את עדים, ונמשך עליהם זוהמת הנחש. וכן אירע ג"כ לאדם וחיה כאשר חטאו, וידעו כי ערומים הם וכו'. ואם אין החטא גדול כ"כ, נחלש כח הלבוש אשר בו, ואע"פ שנשאר עמו בסוד צור ילדך תשי"א: (א) הגהה צמח נ"ל, שצ"ל אבותיכם צור"ל ילדך תשי"א, אותיות שניות הם לבוש:

² בשער הכוונות ברכות השחר נעילת מנעלים. מבאר שהחשמל הוא בחי' כנשר יעיר קנו דהיינו אמא דמסככא על בניה לשמרם מהחיצונים ע"י מקיף עב מבחי' רגלין שלה.

שנים מדוע עדיין היו ערומים, ולא לבשו בגד דהיינו חשמל מאמא שישמור עליהם? ונראה שקודם החטא היו במעלה כל כך גדולה כמו אמא בינה שהחיצונים בורחים ממנה, ורק אחרי החטא, נצרכו לבגד כנ"ל דהיינו אמא דמסכבא על בניה ע"י החשמל.

ה. צ"ע לפי המבואר שהחשמל הוא סוד אמא דמסכבא על בניה, בשעת הניסור כדי לחזור לפנים בפנים. נמצא לפי זה שרק כשאנו עוסקים בניסור כגון כשמבקשים פניו ית', אזי צריך בגדים דהיינו חשמל אבל בזמן שאנו פונים ממנו אנו מחוברים אליו בבחי' אחור באחור, דייקא כדי שלא יהיה מקום לחיצונים לינק ולהזיק לנו. ומדוע צריך אז בגדים? אע"פ שברוחניות אנו בבחי' אחור באחור, אבל למעשה האשה לא מחוברת בנו, נמצא שאנו תמיד בבחי' הניסור בעצמו, וכל הזמן צריכים שמירה ע"י החשמל של אמא דמסכבא על בניה. וכנראה שצדיק גדול שאין לו פניות כלל ממנו ית' באמת לא צריך בגדים אלא משום כבוד האדם וחילול ה' שמצידינו, אבל לא לצורך שמירה ע"י החשמל.

ו. נראה שכל נזק גשמי שרשו ברוחניות, וגם קור החודר דרך חור בבגד הקרוע הסיבה היא כי אין חשמל שישמור עליו ממנו. וצ"ע א"כ מדוע קר לאבל שבגדו קרוע לשם מצווה. נראה אע"פ שכך הוא אבל יש הסתרה על הקשר בין הגשמיות לרוחניות ועל כן מרגיש קור, מאידך עיין בפרי עץ חיים (תפלה פ"ב ובשער הכוונות ברכת השחר מלביש ערומים) שאין טוב לאדם ללבוש ב' מלבושי ביחד דקשה לשכחה. כי כשלושם יחד נחסר החשמל מהבגד הפנימי וחיצונים גורמים לו לשכחה. משמע שחסרון החשמל גורם רק שכחה ולא נזק גשמי וצ"ע.

ז. הבגדים תובעים את האדם על חוסר נקיות. משמע שמקטרגים עליו, וצ"ע כי בתורה כט ביאר שהם בחי' דם נידה שבעצמו גורם פירוד, ומה כוונתו כאן שנקט לשון תובעים?

ח. בתורה כט מבאר שכל רבב על בגדו הוא בחי' דם נדה על הבגד שגורם לפירוד בין קב"ה ושכינתיה, ועי"ז אין נזלין מן לבנון ללבן את הבגדים. וכלל ישראל הם בחי' השכינה, וכל אחד בחי' ממנה, לכן כל אחד כשיש רבב על בגדו גורם פירוד בינו להקב"ה. נמצא שיש ג' בחי' בפגם הבגדים: א- שגורם לחסרון שמירה רוחנית של החשמל. ב- שתובעים את האדם. ג- שגורם פירוד כי הכתם הוא בחי' כתם דם נדה. וצ"ע כיון שכתם גורם פירוד כל שכן בגד קרוע, וכיון שיש פירוד מה נוסף בה שגם אין חשמל.

ט. בתורה כט מבואר שגם עבירה היא פגם הבגדים בבחי' כתם דם נדה על הבגד, ומה מיוחד בשמירת הבגדים דווקא הרי העיקר לשמור מפגם העוונות.

י. צ"ע כיון שאנו עדיין בבגדים צואים אין שם אפשרות שנעורר יחוד קב"ה ושכינתיה שעל ידו נזכה למוחין, ומה התועלת בלשם יחוד שאנו אומרים ואיך אנו גורמים יחוד על ידי המצוות שאנו עושים?

יא. צ"ע מה כוונת רבנו בתורה זו אחרי שתורה שלימה בסימן כט האריך לבאר שא"א לתקן את הפגם במלכות אלא רק ע"י שממשיך לה מוחין מגבוה, ממקום שלא נפגם עדיין, ושם מבאר שזה ע"י שבח הצדיקים. ולפ"ז מה עניין שמירת הבגדים? הרי הם כבר צואים מרוב עוונות ולא מבואר כאן שום תיקון לזה. ונראה דקמ"ל שאע"פ שכבר פגמנו לפחות נזהר שלא לפגום עוד, גם נראה שאעפ"כ קצת תיקון נמשך מאתערותא דלתתא שמעורר אתערותא דלעילא.

יב. צ"ע מספורי מעשיות מעשה יב מבעל תפילה שעל בגדים לא היה מקפיד כלל. עוד עי"ש/ו שהיו כאלה שהנהיג אותם לפי מוחם במלבושי זהב, ולפעמים נתקרב אליו איזה עשיר, והיה מוציא מן הישוב כנ"ל, והיה מבין שזה העשיר צריך לילה בבגדים קרועים ונבזים - היה מנהיגו כן. כיצד מסתדר עם דבריו כאן ובתורה כ"ט שלבגד קרוע אין חשמל והבגד תובע את האדם ואפילו רק רבב על בגדו? נראה ששם מדבר מצדיק האמת שיודע שרש כל אחד מאנשיו יודע לתת לו תיקון המיוחד לו, ולפעמים התיקון הוא לא בדרך המקובלת אצל מי שלא רואה את הפגם בשרשו, אבל אנחנו סומא בארובה צריכים להתנהג לפי העצה הכללית שמבאר לנו רבנו.

יג. צ"ע מהשיחה/ו של רבנו על "ותתפסהו בבגדו" דהיינו טרדת בגדיו ומלבושיו. מה הגדר בזה? מסתמא הכוונה לטרדה שיהיה הבגד יפה ולא רק נקי ושלם. וכמו שיראי ה' לא מסתכלים במראה, כך גם מקפידים על לבוש פשוט הנהוג בקהלתם ולא מבקשים בגד יפה או מקושט. ונראה שבזמנינו שכולם נוהגים בלבוש אחיד פחות או יותר,

¹ מעשה מבעל תפילה - ...גם היה ענין הבעל תפילה הנ"ל, שהיה יכול להספיק לכל אחד ואחד מה שצריך, ואם היה מבין באחד מאנשיו שלפי מוחו הוא צריך לעבודת ה' שיהא הולך מלבוש במלבושי זהב שקורין "גילדין גישטיק" - היה מספיק לו, וכן להפך, שלפעמים נתקרב אליו איזה עשיר, והיה מוציא מן הישוב כנ"ל, והיה מבין שזה העשיר צריך לילה בבגדים קרועים ונבזים - היה מנהיגו כן; הכל כפי שהיה יודע צרך הספקת כל אחד ואחד - היה מספיק לו.

² שיחות מוהר"ן - אות ק - "ותתפשהו בבגדו" (בראשית לט יב), שהבעל דבר והסטרא אחרא תופסת את האדם בבגדו, דהיינו שמטריד אותו בטרדת בגדיו ומלבושיו. כי טרדת הצרכות מלבושים ובגדים של אדם הם מבלבלין מאד את האדם ומונעים אותו על ידי זה מעבודת השם יתברך. וזהו "ותתפשהו בבגדו". אך מי שהוא בעל נפש ולבו חזק בה, אינו משגיח גם על זה. אף על פי שאין לו בגד ללבש, אף על פי כן אינו מטריד עצמו בזה ואינו רוצה להניח עצמו לבלבל בזה. וזהו "וינח בגדו אצל וינס" וכו' (שם). שמניח בגדו ומלבושו ונס ובורח מהם ואינו משגיח כלל על זה. רק עושה את שלו בעבודת ה' כפי מה שיכול:

עיקר הכוונה לבגד שלא יהיה צמוד ונעלים לא מקושטות. ובזמן הבעש"ט ורבנו גם בגד קצר שהתפשט בישראל מיהודי גרמניה, נחשב לפגם בלבוש¹. ובאמת אפילו החזן איש גינה אותו².

יד. מדוע אָבָל קורע את בגדו? האם אינו צריך שמירה של החשמל? והרי מרדכי אמר לאסתר (אסתר ד' ב') פִּי אֵין לְבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלִבוֹשׁ שָׂק, אע"פ שלבש שק כי היה מתאבל על הגזרה.

טו. בשיחות הר"ן³ רבנו אומר שצריך להתפלל על כל דבר אפילו על דבר קטן כבגד קרוע, יתפלל שהקב"ה יתן לו בגד ללבוש. וצ"ע לפי המבואר בתורה זו בגד קרוע זה לא דבר קטן אלא גדול מאד.

טז. בספר המדות ערך בגדים אות י. מי שהולך בבגדים קרועים מחמת עניות, תקנתו הבכיה לפני השם יתברך: וצ"ע מה מועיל בכיה הרי אין חשמל שישמור עליו, האם הבכי עושה חשמל?

יז. בזבחים צו: כתם דם בבגד של שוחט או רבב על בגדו של מוכר רבב אינו חוצץ ומבואר הטעם כי חציצה תלויה בקפידה של האדם להסירו. וצ"ע כיון שהוא ככתם דם נדה כמבואר בתורה כט ומדוע לא מקפיד תמיד ותמיד יהיה חוצץ?

הקדמה

רבנו מבאר שהבגדים הם בסוד החשמל שהוא שמירה, והם בעצמם טובעים את המבזה אותם. דהיינו שנוסף לשמירה הגשמית של הבגדים הם גם פועלים שמירה רוחנית ע"י החשמל שנעשה על ידם כשהם שלמים נקיים ומכובדים. וצ"ע מדוע האדם צריך שמירה רוחנית? על מה שצריך לשמור? ומה הוא החשמל? וכיצד נעשית השמירה.

הביאור בזה הוא מסודות הקבלה כפי שיתבאר לקמן. אבל תחילה ננסה לבאר במשל גשמי ופשוט יותר. ונראה שכמו שהבגד הגשמי שומר על הגוף מפגעים גשמיים, כך הוא גם נעשה מרכבה לשמירה רוחנית שנקראת חשמל (הוא החשמל הנזכר במעשה המרכבה שראה יחזקאל הנביא⁴) על נפש האדם שהיא לבושו הרוחני. וראה בשער הכוונות (ברכות השחר מלביש ערומים) שחסרון החשמל גורם לשכחה. ונראה כיון שעיקר תיקון הנפש הוא כשמאיר בה החכמה דהיינו מציאות השגחת ה' ית', החשמל הוא המלביש את הנפש לשמור עליה מכל הפניות והסתות היצר שנבראו כדי להעלים את החכמה הזו.

ראה מצודות דוד על יחזקאל א' כו שהחשמל חוצץ בין הקליפות למראה האדם היושב על הכסא. ושם על פסוק ד' ביאר עפ"י הגמ' בחגיגה, שחש-מל, עתים חש ועיתים מל. ונראה כוונתו לדיבור ושתיקה שצריך בהשגות אלוקות, דהיינו החשמל השומר שלא להרוס כמ"ש במופלא ממך אל תדרוש, וגם לא ליסוג לאחור יותר מדאי, כי ההשגה באלוקות היא רק בבחי' מטי ולא מטי. בבחי' "אמרתני אחכמה והיא רחוקה ממני" כמבואר בתורה פג תנינא שהשגת אלוקות היא שמשיג עד כמה אינו משיג.

נמצא שהחשמל הוא שומר על הנפש שהחכמה ואמת מציאותו והשגחתו ית' יאיר בה כראוי לא ברבוי אור ולא במיעוט האור. ואזי כשהחכמה מאירה בנפש כראוי, אזי האדם מחובר אליו ית' תמיד בבחי' שויתי ה' לנגדי תמיד דהיינו שלימות האדם.

נמצא חסרון החשמל גורם לשכחת ה' או ע"י רבוי אור ודמיונות שמביא לגאווה וישות או ע"י מיעוט אור המביא לחושך יאוש ועצבות, ושניהם הוא פגם הדעת (פגם החיבור אליו ית') דהיינו רוח שטות המביא לכל העבירות.

עיינן לק"ה לא ילבש ג' (הובא בתורת נתן אות ד') עיקר פגה"ב הוא פגם הדעת כידוע והבגדים נמשכים מן הדעת כי הם בחי' מקיפין של הדעת וכשפוגמים בבגדים פוגמים בדעת ממש שהוא פגה"ב. ונ"ל מה שמכנה מקיפין של הדעת הכוונה בסוד חשמל הנ"ל.

¹ עיינן שיח שרפי קודש חלק ו' אות תקל - כמו כן אמר פעם (הבעש"ט) לְעֵינַי אֵלוֹ שְׁשֹׁנוּ לְבוֹשִׁם מִמְעֵיל אֶרֶץ לְמַעַיל קֶצֶר אֶת קוֹרְעֵי בְּגָד אֶת קוֹרְעֵי יוֹד. (בְּגָד קֶצֶר יְהוּדֵי קֶצֶר)

² בגליון עובדות ממון חזו"א מפנקס ישועות כהן אות קעא כתב זה לשונו - ...שמע מהחזו"א דחליפה קצרה זה בגד של גילוי עריות ו? צריך לברר הלשון. עכ"ל שם.

³ שיחות מוהר"ן - אות רלג - שמעתי מאיש אחד מאנשיו, שפעם אחת דבר רבנו וזכרנו לברכה עמו מענין בגדים. ואמר לו שעל כל דבר צריכין להתפלל. הינו אם בגדו קרוע וצריך לבגד יתפלל להשם יתברך שיתן לו בגד ללבש, וכן בכל כיוצא בזה דבר גדול ודבר קטן. על הכל ירגיל עצמו להתפלל תמיד להשם יתברך על כל מה שיחסר לו אף על פי שהעקר להתפלל על העקר, דהיינו על עבודת השם יתברך לזכות להתקרב אליו יתברך, אף על פי כן גם על זה צריכין להתפלל:

⁴ יחזקאל פרק א (ד) וְאָרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן עֲנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחֲשֵׁמֶל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: (כו) וְאָרָא כְּעֵין חֲשֵׁמֶל כְּמִרְאָה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב מִמִּרְאָה מִתְּנִיזוֹ וְלִמְעָלָה מִמִּרְאָה מִתְּנִיזוֹ וְלִמְטָה רְאִיתִי כְּמִרְאָה אֵשׁ וְנִגְהָ לּוֹ סָבִיב:

מצודות דוד - (כו) וארא כעין חשמל - ר"ל כאשר הסתכלתי לראות מראה האדם היושב על הכסא ראיתי כגון חשמל והוא הזך והנקי מן האש אשר מעט תשיגנו הראות וכן אין להשיג את האל יתברך וחשמל היא מלה מורכבת חש מל שראוי לחשות מן המלול בו. בית לה סביב - ר"ל אל החשמל היה לה כעין בית מסביב ומראה הבית היה כמראה אש. ממראה וגו' - כן הוא ממראה מתניז ולמעלה שם הוא כעין חשמל ובית לה מסביב כמראה אש. וממראה וגו' - אבל ממראה מתניז ולמטה ראיתי מראהו כמראה אש וסביב לו היה הארה וזריחה:

האריז"ל מבאר שהחשמל הוא שמירת הבנים ע"י האמא

ונראה לבאר כי המציאות שלנו היא שקודם הירידה לעולם הזה, אזי כל אחד ובת זוגו הם נשמה אחת דבוקים אחור באחור למעלה (ראה תורה רסה). והירידה לעולם הזה הוא בחי' הניסור שכל אחד יורד בקצה אחר של העולם.

המצב הזה שבין הניסור ליחוד הוא המצב שלנו תמיד והוא חלק מתהליך הניסור, ועל כן אנו צריכים שמירת החשמל. כדוגמת התינוק שעד שנכנס לחופה הוא תחת הסינר של אמו, ששומרת אותו מעצת היצר, ע"י עצות חכמה שמקבלת מבעלה¹. והחשמל הוא כמו הסינר של אמא המקיף את הבנים ושומר עליהם. וכמבואר בכהאריז"ל בסוד כבוד אב ואם שכל בן ובת מוקפים תמיד במקיפים שמקבלים מהאב והאם ששומרים עליהם.

להבין סוד הניסור דהיינו כשהאדם מלא פניות ממנו ית', אזי החיבור נקרא אחור באחור, (ראה תורה קח) וכדי לחזור לבחי' פנים בפנים צריך ניסור. והטעם שכשאין יחוד אזי הם אחור באחור, הוא שכיון שלא מאיר בה האמת מבעלה אזי יש חשש שהנחש יפתה את המלכות בבחי' נשיכה מאחור, לכן המלכות נשארת דבוקה אליו אחור באחור, כדי שלא יהיה מקום ליניקה ונשיכה (וכמו שהיה בבריאת האדם תחילה היו דבוקים אחור באחור, לכן הנחש לא פגם בה, אבל זה נקרא "לא טוב" כי גם יחוד א"א באופן כזה, לכן הקב"ה ניסר אותה מהאדם, ומיד בא הנחש).

והכי נמי איש הוא בחי' נוק' ביחס לצדיק והרב שמאיר בו אמת, ובשעה שלומד ממנו נקרא יחוד ואזי א"א לפתות אותו מרוב אמת שמאיר בו. אבל לפני ואחרי אזי עד שבעצמו יהיה צדיק גמור הוא בתהליך של ניסור. ותהליך הניסור תחילתו חיתוך והפרדה אבל עדיין המלכות קטנה, וגדילתה לבד מהאור שהאב ואם מאירים בה, נעשה גם בדרך נעלמת ע"י יחוד עם בן זוגה. וכיון שהם נפרדים אזי צריכים שמירה גדולה ע"י החשמל הנ"ל מהסינר של האם. דהיינו שניהם כי גם הוא צריך לגדול ובבחי' המלכות שבו צריך שמירה.

ואם אעפ"כ האדם חוטא אזי פוגם בחשמל וצריך עוד יותר ישועות וכמבואר בתורה כט שע"י התקרבות לצדיק אמת ודבורי שבח הצדיקים יכול לעורר השפעת מוחין ממקום גבוה שעדיין לא נפגם.

חשמל גמט' מלבוש עפ"י האריז"ל

סוד החשמל עיין בשער הכוונות – ברכות השחר – נעילת המנעלים, שהוא בחי' מקיף של ספירת הבינה הנ"ל, והוא אור עב שכיון שהוא מבינה החיצונים בורחים ממנו. והוא סוד הבגדים והמנעלים ששומרים על האדם. ועל כן כשאדם פוגם בבגדים, אזי השכינה לא יכולה לבוא לפניו ית' ונעשה פירוד קב"ה ושכנתיה. אזי גם החשמל לא מאיר בבגדים, כי החשמל הוא מהבינה ובלא יחוד למטה, אין נזולין מן לבנון מלמעלה (דהיינו יחוד חכמה ובינה) וממילא גם אור החשמל היורד עמהם נחסר. ואזי הבגדים לא שומרים על האדם, וממילא החיצונים פוגעים בו, וזו כוונת הגמ' ת"ח שיש רבב על בגדו חייב מיתה, הכוונה כיון שגרם שאין חשמל בבגדיו ממילא הוא לא שמור מנזקי הקליפות ועלול למיתה.

בתורה זו רבנו מדבר רק על הסור מרע, דהיינו שמירת הבגדים, כדי שלא להגיע לפירוד. אבל בתורה כט מדבר על מצב שאחרי הפירוד ומבאר שם שכיון שפגם במלכות אי אפשר לתקן אותה אלא ע"י שממשיך תיקון ממקום עליון שעדיין לא נפגם ומבאר שזה נעשה ע"י שבח הצדיקים, שע"י מעורר את המוחין להשפיע מוחין למלכות.

כי באמת גם מי שמקפיד על שמירת הבגדים אבל עדיין יש לו מדות פגומות וגם הן בחי' בגדים צואים, (כמבואר שם ובתורה יד וכן בגמ' שבת קיד. על מאמחו"ל ת"ח שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה פירשו המאירי ומהרש"א שהכוונה גם למדות רעות) ואם בגד גשמי אפשר להחליף אבל מדה פגומה קשה מאד לתקן, ועל זה מדבר בכל תורה כט שא"א לתקן פגם במלכות עצמה אלא רק ע"י שממשיך תיקון ממקום שעדיין לא נפגם.

אלא שגם זה קשה מאד איך יתכן ששבח הצדיקים יעורר את המוחין בבחי' נזולין מן לבנון להלבין בגדי המלכות, הרי כל שפע יורד רק בסוד הייחוד, וכיון שבגדיה מוכתמים בדם, והנחש מטיל בה זהמה כנ"ל, לא יתכן יחוד כנ"ל שהרבב על הבגד הוא כדם נדה הגורם לפירוד. ונ"ל שעל כן בחר רבינו דווקא בפסוק זה "כנשר יעיר קנו", לרמוז על התעוררות המוחין להשפיע למלכות, וגם לרמוז לכוונות האריז"ל ללבישת המנעלים/א

¹ כך הוא ביסוד הדברים עפ"י הסוד. אבל בפועל בגשמיות יש לאשה גם חכמה ממקורות אחרים. ומצינו גם כדבורה הנביאה שבעלה היה עם הארץ.

² שער הכוונות – ברכות השחר – עניין לבישת המנעלים – והנה מה שצריך לכיון בזה הוא כי הנה אימא עילאה היא המנעלת את ז"ן בניה בסוד כנשר יעיר קינו על גזוליו ירחף ומשים אותם תוך כנפיו. והנה מן המלבוש החיצון דאימא עילאה הנק' חשמ"ל, כי כן חשמ"ל בגי' מלבוש כנ"ל, וזה המלבוש הוא מלביש ומקיף את ז"ן. ואל תטעה ותחשוב כי זהו האוה"מ דז"א כי אע"פ שאוה"מ שלו הוא מן הבינה עכ"ל הוא בחינת אור אחר אך זה שאנו עסוקים בו הוא בחי' החיצונית והלבוש דאימא המלביש את ז"א בבחינת לבוש בלבד ולא בבחי' אור מקיף וטעם הלוש הזה הוא לסיבת מה שנודע לך כי אין כח בחיצונים להתאחו אלא בזו"ן בלבד אבל לא באימא שהיא למעלה מזו"ן ולכן כדי שלא יוכלו החיצונים להתאחו בהם הנה אימא מגינה עליהם ומפסקת בינם לבין החיצונים ע"י זה החשמל המכסה עליהם אשר אורו מועט מאד מן אור ז"ן: ונחזור עתה אל הדרוש הנז"ל כי הנה אנו יריאים מן החיצוני' פן יתאחו ויקחו מאור פנימי דנוק' דז"א להיותה סמוכה אצלם כנו' ולכן בהכרח אימא עילא' הסתירה בסתר כנפ' היא החשמ"ל הנז'. ועניינו הוא במה שנודע כי הנה"י דאימא מתפשטים תוך המוחים דז"א ברישי'. ואמנם הלוש היותר חיצוני מכל לבושי נה"י הנז' אינו נכנס תוך רישא דז"א

שם פסוק זה רומז לאור החשמל הסובב את ז"ן ושומר עליהם מיניקת החיצונים בשעת היחוד. כי מבאר שם כיצד משפיעה הבינה מוחין לזעיר אנפין, באופן שרגליה נכנסים לראשו (בחי' נה"י דאמא נעשים חב"ד דו"א). ומבאר שם שכל אחד מהג' הנ"ל, סובב אותו אור עב, הנקרא חשמל, שממנו בורחים החיצונים, והאור הזה לא נכנס בראש זעיר, אלא נשאר בחוץ וסובב את זעיר ואת נוקבא, לשמור עליהם בבחי' אמא דמסככה על בניה, לשמור עליהם מפני החיצונים בשעת היחוד, (ועוד גם אוזפת מנאה לברתא דהיינו מלווה בגדים נקיים לנוק' לזמן היחוד). נמצא שבאמת רק ע"י שאמא סוככת ושומרת על בניה כנשר יעיר קנו אפשר שיהיה יחוד קב"ה ושכינתיה במצב כזה שהמלכות עדיין בגדים מוכתמים. ונמצא שאותו פסוק "כנשר יעיר קנו" שמביא רבינו לבאר כיצד נמשך לבנונית למלכות, באותו פסוק רומז הארז"ל כיצד הבינה שממנה נמשך השפע היא גם סוככת ושומרת עליהם מפני החיצונים (ומלווה בגדים נקיים לשכינה). ומבואר שבינה לא משפיע לבנונית למלכות¹² אלא לזעיר אנפין והוא משפיע למלכות, תחת כנפי האמא היא הנשר הגדול. ונמצא שנשר דא רוחא ונשר דא צדיק כנ"ל והצדיק הוא ברית והוא אמא עילאה (כמבואר בתורה ד'"/¹³) שמניק לישראל כאם. ובזוהר חדש¹⁴ איתא שהצדיק הוא גם החשמל) וזה נעשה ע"י שבח הצדיקים כנ"ל.

השמירה הרוחנית והגשמית קשורות זו לזו

הכלל שכל דבר גשמי יש דוגמתו ברוחניות וכפי תיקונו בגשמיות כך נעשה מרכבה לדוגמתו ברוחניות. וכמו שבגד קרוע לא שומר בגשמיות מקור וחום וכל מיני פגעים, כך גם ברוחניות, כשהבגד הגשמי קרוע לא נעשה מרכבה לחשמל, וממילא גם שמירה רוחנית אין לו. ועל כן הפגם בלבוש החשמל הרוחני גם גורם כתם גשמי, כגון באכילה שלא בקדושה, גורמת שנכתמים בגדיו ע"י המאכל שאוכל. כי אכילה היא מהעבודות הקשות שבמקדש וכשהיא בקדושה בדעת וחיבור להקב"ה אזי נעשה על ידה יחוד פנים בפנים כמבואר בתורה סב אבל כשהיא לא בקדושה אלא בפניות וכ"ש בתאוות אכילה אזי היא בעצמה ככתם על הלבוש הרוחני ומשתלשל מזה כתם גשמי. נמצא חלק משמירת הבגדים הוא גם להזהר מהחטא והפירוד ממנו ית'.

עד כאן ההקדמה

תורה קכז [טו]

הבגדים לבד ממה שהם שמירה גשמית על האדם הם גם בסוד החשמל¹⁵ שהוא שמירה רוחנית על האדם כמבואר בפרי עץ חיים [טו] ובשער הכוונות¹⁶ שהחשמל הוא אור מקיף, עב, מרגלי בינה עילאה,

ונשאר מבחוץ דו"ן ומלביש וסובב אותם וז"ס החשמל דאימא עילאה אשר ע"י אין הקלי' יונקת מן האור פנימי דו"א מפני רוב עביות החשמל הוזהר המפטיק ביניהם:

¹² אמנם יש גם בחי' שאמא משפיע למלכות בלא ז"א עיין שער הכוונות י"כ דרוש א'. ואמנם עיי"ש פירוש יפה שעה שמקשה שלא מבין כיצד תעלה לבדה שהרי הכלל שבכל עליה שלה עולות הספירות שמעליה כדי לתת לה מקום ואם ז"א לא עולה כ"ש שלא עולות ספירות אחרות. עב"פ השייך אלינו נ"ל כנ"ל.

¹³ תורה ד' אות ח' – הבחינה הראשונה: כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת הַצְּדִיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָהוּ ל'): "וְהָיוּ עֵינָיֶךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֵיךָ". וְזֹאת הַבְּחִינָה מְבַטֵּלֶת הַמַּדּוּת רְעוּת הַנִּמְשָׁכִין מִשְׁנֵי הַיְסוּדוֹת: 'דוּמָם' 'צוּמַח', הֵינּוּ עֲצָבוֹת וְתוֹלְדוֹתֶיהָ, וְתַאֲוֹת רְעוּת, כִּי צְדִיק הַדּוֹר נִקְרָא אִם, עַל שֵׁם שְׁהוּא מֵיִנִּיק לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹר תּוֹרָתוֹ, וְהַתּוֹרָה נִקְרָאת חֶלֶב, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד'): "דָּבֵשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶךָ". וְזֶה אֲנִי רוֹאִים כְּחוּשׁ, כְּשֶׁהַתֵּינוּקָה הוּא בְּעֲצָבוֹת וְעֲצָלוּת, כְּשֶׁרוֹאֶה אֶת אִמּוֹ הוּא נִתְעוֹרֵר בְּזֵרִיוֹת גְּדוֹל לְקִרְאָת אִמּוֹ, הֵינּוּ לְשִׁרְשׁוֹ:

¹⁴ זוהר חדש – תיקונים דף קיד: – חיוו תליתאה וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב ודא צדיק חי עלמין דאחיד בין קב"ה דאיהו יהו"ה ובין שכינתא דאיהו אדני". דצדיק איהו חשמל כללא דתרין שמהן אלין דאינון יאהדונה". וחזא ליה מגו ש"ר הפנים.

¹⁵ לא ידוע מתי והיכן נאמרה

¹⁶ פת"ח שער התפלה פ"ב פ"ג

¹⁷ שער הכוונות – ברכות השחר – נעילת מנעלים – והנה מה שצריך לכוין בזה הוא כי הנה אימא עילאה היא המנעלת את זו"ן בניה בסוד "כנשר יעיר קינו על גזוליו ירחף" ומשים אותם תוך כנפיו. והנה מן המלבוש החיצון דאימא עילאה הנק' חשמל, כי כן חשמל בגי' מלבוש כנ"ל, וזה המלבוש הוא מלביש ומקיף את זו"ן. ואל תטעה ותחשוב כי זהו האוה"מ דו"א כי אע"פ שאוה"מ שלו הוא מן הבינה עב"ז הוא בחינת אור אחר אך זה שאנו עוסקים בו הוא בחי' החיצונית והלבוש דאימא המלביש את ז"א בבחינת לבוש בלבד ולא בבחי' אור מקיף וטעם הלבוש הזה הוא לסיבת מה שנודע לך כי אין כח בחיצונים להתאחו אלא בזו"ן בלבד אבל לא באימא שהיא למעלה מזו"ן ולכן כדי שלא יוכלו החיצונים להתאחו בהם הנה אימא מגינה עליהם ומפסקת בינם לבין החיצונים ע"י זה החשמל המכסה עליהם אשר אורו מועט מאד מן אור זו"ן:

עוד שם – ונחזור עתה אל הדרוש הנז"ל כי הנה אנו יריאים מן החיצוני' פן יתאחו ויקחו מאור פנימי דנוק' דו"א להיותה סמוכה אצלם כנו' ולכן בהכרח אימא עילא' הסתירה בותר כנפי' היא החשמל' הנו'. ועניינו הוא במה שנודע כי הנה"י דאימא מתפשטים תוך המוחים דו"א בריש". ואמנם הלבוש היותר חיצוני מכל לבושי נה"י הנו' אינו נכנס תוך רישא דו"א ונשאר מבחוץ דו"ן ומלביש וסובב אותם וז"ס החשמל דאימא עילאה אשר ע"י אין הקלי' יונקת מן האור פנימי דו"א מפני רוב עביות החשמל הזה המפטיק ביניהם: באופן כי רוב הזכות והדקות או רוב העביות והגסות מונע את הקלי' להתאחו כי אינם יכולים לקחת אלא מן האור הבינוני. כי הנה מן האוה"מ של

שממנו בורחים החיצונים. וכמו שבגד גשמי שומר מפגעי הטבע כך החשמל שומר מפגעי הקליפות הבאות להחטיא אותו כאשר הוא פונה מהקב"ה/י' ע"י רוח שטות ופגם הדעת. והקליפות הן שכחת ה' ית' ו' והעלמת מציאותו והשגחתו ומלכותו בעולם.

וכשאדם לובש בגד שלם ונקי, אזי מתלבש בבגד אור החשמל הרוחני ששומר על האדם גם ברוחניות מפגיעת החיצונים וע"כ **הבגדים יהיו שלימים תמיד ולא קרועים, כי הוא קלוקל השמירה:** ועיין בתורה כ"ט שאפילו רבב על בגדו, (לכלוך שומני שנספג בבגד), הוא ככתם דם נדה שגורם לפירוד בין קב"ה ושכינתיה. ועל כן אמרו בגמרא (שבת קיד. א') שת"ח שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה/כ"א. ועי"ש מאירי ומהרש"א שגם מדה רעה היא כרבב על בגדו.

הנקבה אינם יכולים לקבל מרוב זכותו ומן החשמל של הבינה ג"כ מרוב עביותו. האמנם כאשר ח"ו האם מסתלקת מעל הבנים ומתגלים ז"ן אז החיצונים יכולים לינק מן האוה"פ שלהם שהוא אור בינוני. והנה החשמל הזה הוא מלביש וסובב אותם מבחוץ מכל סביבותיהם ואפי' מתחת רגליהם והבחי' המקפת אותם מצדדיהם נק' מלבושים והבחי' הסובבת מלמטה מתחת רגליהם נק' מנעלים. ולכן כאשר תלבש מלבושך תכוין אל הבחי' הראשונה וכשתעזוב מנעליך תכוין אל הבחי' הב':

י"י שער הכוונות – דרושי ברכת השחר ברכת הנותן ליעף כח כו' נכון לאומרה והיא אחת מן י"ח ברכות האלו שתקנו קודם התפיל' ואעפ"י שיש מגמגמין בדבר זה עכ"ז ראוי הוא לאמרו עכ"פ וכמו שנבאר סודה בע"ה והטעם שהשתי ברכות אלו שהם מלביש ערומים. וברכת הנותן ליעף כח נתקנו לסוד מה שנבאר עתה בע"ה והוא כי הנה אין אדם בארץ אשר לא יחטא ועי"כ כך מפשיטין מעליו לבוש הקדושה ומלבישין לנשמתו לבוש הקל' בגדים צואים כדמיון משה' ויתנצלו בני' את עדים ונמשך עליהם זוהמת הנחש וכדמיון אדה"ר שנאמר בהם וידעו כי ערומים הם ואח"כ כתיב וילבישם כתנות עור משכא דחויא. והנה הכל הוא כפי ערך החטא כי אם החטא הוא קל מתחלש כח הלבוש ההוא בסוד צור ילדך תשי כו' אבל איננו מסתלק מעליו. ואם החטא הוא חמור מסתלק הלבוש לגמרי מעליו וכנגד ב' בחי' אלו נתקנו ב' ברכות אלו. והנה ז"ס ענין המלבוש כי מלבוש בגימ' אר"ר פניא"ל שה"ס שם אל וה"ס שע"ח נהורין אשר בפנים העליונים כמשיית לקמן בע"ה והוא בגימ' חשמ"ל לבוש הבינה המלבשת את ז"ן ולזה תכוין באומרך מלביש ערומים אל מלבוש הנו' והכל נמשך משם א"ל והוא כי ב' שמות א"ל במילואם עולים בגי' ש"ע ועם ח' אותיו' א"ל אל"ף למ"ד הרי שע"ח גימטריא מלבוש וכבר ידעת מ"ש בסבא דמשפטים דצ"ו ע"ב בפ' בבגדו בה כי לבוש הנשמה נמשך משם אלוה שפירושו הוא א"ל ו"ה כי המלבוש נמשך משם אל לו"ה שהם ז"ן הנק' ו"ה והרי נת' ברכת מלביש ערומים שנתקנה כנגד מי שנתפשט מעליו לגמרי מלבוש הקדושה והנה הוא מתחדש עתה בבקר לגמרי. וכנגד הבחי' השני' שנחלש מלבושו אך לא נפשט לגמרי תקנו ברכת הנותן ליעף כח והדבר מבואר.

י"ט שער הכוונות – דרושי ברכת השחר – ודע שאין טוב לאדם ללבוש ב' מלבושיו ביחד והעושה כן קשה לשכחה וסוד הדבר הוא כי הנה מלבוש האדם הוא מן הקדוש' ועי' העבירות שהאדם עוש' גורם להתלבש בקל' ושיתאחוזו הקל' במלבושיו והנה המלבושים יש בהם בחי' אור המקיף מחוץ להם כנודע כי יש אור פנימי בפנים ונכלל בתוך הגוף והמלבוש סובב את הגוף ועל המלבוש הם האור' המקיפים ועומדים מחוץ המלבושים והנה לכל לבוש ולבוש יש בחי' אור מקיף ואין לך דבר שדוחה את הקל' כמו אוה"מ לפי שאין יכולת בקל' לינק ולהתאחוז באוה"מ לכן הוא עומד בחוץ ואין לו פחד מן הקל' ונמצא כי המחבר שני מלבושיו ולבושם ביחד אינו נתון מקום לאוה"מ ליכנס תוך שני המלבושים יחד ולהקיף בין כל לבוש ולבוש ועי"כ אין הקל' נדחות משם ונודע שאין השכחה מצוי' אלא מחמת הקל' כי הזכירה היא מצד הקדושה בסוד ואין שכחה לפני כסא כבודך.

כ' שבת דף קיד. – מניין לשנוי בגדים מן התורה שנא' (ויקרא ו-ד) ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ותנא דבי רבי ישמעאל לימודך תורה דרך ארץ בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימווג בהן כוס לרבו אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן גנאי הוא לת"ח שיצא במנעלים המטולאים לשוק. והא רבי אחא בר חנינא נפיק? אמר רבי אחא בריה דרב נחמן בטלאי על גב טלאי. ואמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל תלמיד חכם שנמצא רבב (כגון שומן) על בגדו חייב מיתה, שנאמר (משלי ח-לו) "כל משנאי אהבו מות" אל תקרי משנאי אלא משנאי. רבינא אמר רבד (שכבת ורע) איתמר, ולא פליגי הא בגלימא (בגד עליון) הא בלבושא (תחתון) ואמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מאי דכתיב (ישעיה כ-ג) "כאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף", ערום בבגדים בלואים, ויחף במנעלים המטולאים. תנן התם רבב על המרדע חוצץ, רשב"ג אומר עד כאיסר האיטלקי, ועל הבגדים מצד אחד אינו חוצץ, משני צדדין חוצץ, רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל אף מצד אחד חוצץ. בעא מיניה רבי שמעון בן לקיש מר' חנינא מרדעת מצד אחד או משני צדדין? אמר ליה זו לא שמעת, כיוצא בה שמעת, דתנן רבי יוסי אומר של בנאין מצד אחד ושל בור משני צדדין, ולא תהא מרדעת חשובה מבגדו של עם הארץ. מאי בנאין? אמר רבי יוחנן אלו תלמידי חכמים שעוסקין בבנינו של עולם כל ימיהן.

המאירי – תלמיד חכם כשם שהוא מופלג משאר העם בחכמתו ודיעותיו כך צריך שיהדר עצמו בסלסול ובהעדר כל פחיתות ממנו אסור לו לצאת במנעלים המטולאים טלאי על גבי טלאי ובצלא ר"ל עור העליון וכן צריך שלא יהא נמצא בו שום דבר מגונה הן במלבושיו הן במדותיו וכל שנמצא בו שום דבר מגונה הרי הוא גורם לתורה שתתחלל ותתמעט ערכה בעיני בני אדם והוא שאמרו כל תלמיד חכם שנמצא רבב בבגדו חייב מיתה ורבב הוא מושאל לחלב ושעוה וזפת ושאר מינין הדומים לאלו.

מהרש"א – הא בגלימא הא בלבושא כו'. יש לכוין בזה ע"פ מ"ש פ' המוציא יין לבושא לא בושא גלימא שנעשה בו כגולם כי המדות של אדם הם בגדי אדם כמ"ש בכל עת יהיו בגדיך לבנים והמדות הבאים מצד החומר הם כגלימא שנעשה ע"י הגולם והחומר והבאים מצד הצורה הם נקראים לבוש שהחומר מקבל הצורה והיינו לא בושא על המדות הבאים מצד הצורה וז"ש תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש דהיינו שיחזור לעתיד החומר להתלבש בצורה וע"ז אמרו בפ' חלק צדיקים יעמדו בלבושיהן כו' דקדק לומר בלבושיהן ולא אמר בבגדיהן...

כ"א וצ"ע האם גם ת"ח שמוכר רבב דאמרינן בזבחים לענין חציצה אינו חוצץ. עיין **זבחים דף צח:** אמר רבא: פשיטא לי, דם על בגדו חוצץ, ואם טבח הוא – אינו חוצץ, רבב על בגדו חוצץ, ואם מוכר רבב הוא (כגון מוכר שומן או שעוה וכי"ב שנספג בבד) – אינו חוצץ, בעי רבא: דם ורבב על בגדו, מהו? אם טבח הוא, תיפוק לי משום רבב! ואי מוכר רבב הוא, תיפוק לי משום דם! לא צריכא דעביד הא והא, אחדא לא קפיד אתרתי קפיד, או דלמא אתרתי נמי לא קפיד? תיקו. (צ"ע מה ההבדל בין דם ושומן דאיבעיא ליה, לשני כתמי שומן דפשיטא ליה?)

הבגדים בעצמן תובעין את האדם לא רק כשהם קרועים, אלא גם **אם לא נזהר בשמירתן לכבדן כראוי ולהחזיקן בנקיות**: **בגודל אזהרה זאת לשמור את הבגדים מכתמים ע' לעיל בסי' כט/ב** שם מבאר רבנו שכתם על הבגד הוא בחי' של כתם דם הנדה שמשמא ומחייב ריחוק, ועל כן הוא גורם לפירוד בין קב"ה ושכנתיה, (תפארת ומלכות) והבגדים הם בחי' מלכות דנים את האדם שגורם לפירוד, בבחי' דינא דמלכותא. ע"ש:

עד כאן ביאור חברותא לתורה קבו

עוד בביאור ענין החשמל עפ"י האריז"ל

סוד הניסור אע"פ שהוא חיתוך והפרדה אבל הוא גם בחי' יחוד. כי יחוד שנקרא כביכול אחור באחור ובאמת הוא פנים בפנים^{כז}. והכוונה כי באמת לעולם אין פירוד גמור בין קב"ה ושכנתיה, אלא או שהם פנים בפנים או שדבוקים זה בזה מאחור, כפי שנבראו תחילה. (כמבואר בתורה קח) ולהחזירם פנים בפנים, הוא סוד הניסור דהיינו התרדמה, שאז עולים הנשמות לאמא השומרת עליהם, ואזי בין כנפיה מתייחדים פנים בפנים, שמורים ע"י אמא דמסככה על בניה בבחי' "כנשר יעיר קנו", כמבואר בכוונות על נעילת המנעלים הנ"ל.

ועיין שם בסוף כוונות האריז"ל הנ"ל/כ"ה כיצד המוחין יורדים מבינה אל זעיר אנפין ע"י שנה"י (נצח הוד יסוד) דבינה נכנס בראש ז"א ונעשים חב"ד (הכמה בינה דעת) דז"א (וזה רמז רבנו עפ"י הזוהר בפסוק "ונוזלין מן

כז מוהר"ת בתקפא

^{כז} **תורה כט אות ג** וזה בחינת בגדים לבגדים, הינו תקון הדבור שהוא בחינת מלכות פה, הוא בחינת בגדים לבגדים. כי צריך לשמור מאד את הבגדים, שלא יבזה את הבגדים, רק לשמור כראוי שלא יבוא עליהם שום פתם ורוב. וכל מי שהוא גדול יותר, צריך לשמור את הבגדים יותר. כי כל מי שגדול יותר, מדקדקין עמו יותר. ועל פן תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדיו חייב מיתה (שפת ק"ג), כי עמו מדקדקין יותר. כי הבגדים בעצמם הם דנין אותו, בבחינת דינא דמלכותא. כי הבגדים הם בחינת מלכות, כי רבי יוחנן קרא למאנה מכבדיותא (שפת ק"ג), שהיו בחינת מלכות, בחינת (תהלים כ"ד): "מלך הכבוד". והם בחינת "צדק מלכותא קדישא" (א), שהיו בחינת הבגדים, בחינת (איוב כ"ט): "צדק לבשתי". והמבזה אותם, נמצא שהוא פמוד במלכות, ואז דינא דמלכותא דן אותו: ועל ידי זה עושה פרוז בין קדשא בריהו הוא ושכנתיה, בבחינת נחש משיף לה לגבה ואטיל בה זקמא (ב), בבחינת דם נדה, בבחינת (ישעיה ס"ג): "מדוע אדם ללבושך". והיו בחינת הפתם והרבב שנמצא על בגדו שעל ידי זה נפרדת בחינת המלכות הנ"ל שהיא שכינת עזו מקדשא בריהו הוא. ואז (רמיה כ"ה): "שאג ישאג על נהו" על נה דילה (ג). ואז שולטת שפחה בישא, שהוא מלכות דסטרא אחרא. בבחינת (משלי ל): "שפחה כי תירש גברתה", שהיא אשה רעה, שהיא בחינת עת רעה (ד). כי יש כ"ח (עשרים ושמונה) עתים, עתים לטובה, עתים לרעה (ה). וצריך להכניע שפחה בישא, שהיא עת רעה. בבחינת (קהלת ט): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים", "בכל עת דיקא". בגדיך לבנים, הינו בלא רבב, הינו בחינת טהרת השכינה

^{כז} **עין חיים** – שער לט פ"א מ"ק – ועתה יש ב' מניעות כי יהיה צריך לברא את האדם וחוה כדי שעל ידם יתבררו מ"ן של כל הנשמות כנ"ל ולזה היה צריך זווג וא"א להם להזדווג אם לא יחזרו פב"פ ולחזור פב"פ א"א לטבה כנ"ל כדי שלא יתאחו הקליפות באחוריים דנקבות ולב כד לבטל ב' המניעות האלו מה עשו או"א נסרו את הנוקבא העומדת אחורי ז"א ואח"כ העלו זו"ן הנסרים למעלה בהיכל או"א עצמה ששם אין כח לקליפות להתאחו באחורי הנקבה וזה ההיכל דאו"א הוא בחי' החופה של זו"ן חתן וכלה ושם יוכלו לחזור פב"פ ושם נזדווגו זו"ן יחד.

זכור כלל זה בכ"מ אשר נאמר כי אדם וחוה ע"י זווג דאב"א יצאו אין הכוונה כפשוטו כי א"א לעולם להזדווג כי אם פב"פ אך הכוונה לומר כי לא יכלו לעמוד זו"ן פנים בפנים במקומם למט' להזדווג ולהוציא אדם וחוה והוצרכו לעלות למעלה בחיק אבא ואמא כנ"ל ונזדווגו שם פב"פ ע"י מ"ן דבינה שהעלתן המל' וכאשר חזרו במקומן וירדו למטה הוכרחו להיות אב"א ואז יצאו נשמת אדם וחוה בהיותן זו"ן אב"א.

זכור כלל זה לכל המקומות שזכר ענין זווג אב"א שאין הענין כפשוטו אלא ע"ד הנ"ל והוא כשיש בישראל מצות ומע"ט שע"י יגרמו שיוכלו להזדווג זו"ן פב"פ וע"י היא יכולה להעלות מ"ן לגבי מ"ד דכורא ואם אין ח"ו בישראל זכות אין כח בנזק' דז"א להעלות מ"ן שלה לגבי בעלה כנודע כי אין המ"ן עולין אלא ע"י נשמות התחתונים ולכן כדי לזווגם היא צריכה לעלות עם ז"א למעלה באו"א והיא מעלה מ"ן דאמא ומזדווגים יחד ונמצא כי כמעט זווג זה אין נקרא על שמם רק ע"ש או"א כי עד שם עלו ובכחם וע"י מ"ן שלהם הם מזדווגים ואלו בעת ההיא היו רוצין לירד למטה למקומם לא היה יכולת וכח להם לעמוד פב"פ אלא אב"א ונמצא ודאי שאין שום זווג אלא בהיותן פב"פ אבל מה שאנו קורין אותו זווג אב"א ר"ל שאם היו אז יורדין למקומן למטה לא היו יכולין לעמוד אלא אב"א כי ע"כ עלו למעלה כדי שיוכלו להיות פב"פ.

^{כז} **שער הכוונות** – ברכות השחר – נעילת מנעלים – ונחזור עתה אל הדרוש הנז"ל כי הנה אנו יריאים מן החיצוני' פן יתאחו ויקחו מאור פנימי דנוק' דז"א להיותה סמוכה אצלם כנו' ולכן בהכרח אימא עילא' הסתירה בסתר כנפי' היא החשמל הנז'. ועניינו הוא במה שנודע כי הנה"י דאימא מתפשטים תוך המוחים דז"א בריש'. **ואמנם הלבוש** היותר חיצוני מכל לבושי נה"י הנז' אינו נכנס תוך רישא דז"א ונשאר מבחוץ דזו"ן ומלביש וסובב אותם וז"ס החשמל דאימא עילאה אשר ע"י אין הקלי' יונקת מן האור פנימי דז"א מפני רוב עביות החשמל הזה המפסיק ביניהם: **באופן** כי רוב הזכות והדקות או רוב העביות והגסות מונע את הקלי' להתאחו כי אינם יכולים לקחת אלא מן האור הבינוני. כי הנה מן האוה"מ של הנקבה אינם יכולים לקבל מרוב זכותו ומן החשמל של הבינה ג"כ מרוב עביותו. האמנם כאשר ח"ו האם מסתלקת מעל הבנים ומתגלים זו"ן אז החיצונים יכולים לינק מן האוה"פ שלהם שהוא אור בינוני. **והנה החשמל** הזה

לבנון"). עוד מבאר שם שיש לבוש חשמל לנצח דבינה וכן להוד דבינה וכן ליסוד דבינה, ולבושי נה"י דאמא האלה לא נכנסים בראשו עם המוחין, אלא טובבים את ז"א ונוקביה לשמרם בבחי' "כנשר יעיר קנו" בסוד החשמל. (הפי' כיון שאמא משפיע לז"א רק כדי שישפיע הוא לנוק', וכיון שנוק' כנ"ל עדיין בבגדים צואים נפרדת מבעלה, דבוקה לו אחור באחור מפחד שהנחש יטיל בה זהמה, לכן אמא מסככא ומכסה בכנפיה על בניה ושומרת אותם מיניקת החיצונים, ואזי אפשר להם להתייחד. והיא משפיעה מוחין לז"א ומיד ז"א משפיע אותם לשכינה. בלא חשש יניקה מאחוריהם.

בתורה כט מבואר שכיון שפגמנו בשכינה אי אפשר לתקן במקומו אלא להמשיך תיקון מגבוה יותר ממקום שלא נפגם עדיין וזה נעשה ע"י שבח הצדיקים, שע"ז מתעורר המוחין מבינה, ויורד לאדם המוחין עם החשמל השומר עליו ועל דיבורו. כי כשמדברים משבח הצדיק ע"ז משבחים ומשפילים אותו לירד אלינו בשתי בחינות הנ"ל, גם בסוד החשמל ובסוד נוזלין מן לבנון. כי הצדיק הוא המוחין מבינה (כמבואר בכבבי אור) והוא החשמל השומר (כמבואר בזוהר חדש) והוא אמא כמבואר בתורה ד' שהוא מניק לישראל מוחין.

הוא מלביש וסובב אותם מבחוץ מכל סביבותיהם ואפי' מתחת רגליהם והבחי' המקפת אותם מצדדיהם נק' מלבושים והבחי' הסובבת מלמטה מתחת רגליהם נק' מנעלים. ולכן כאשר תלבש מלבושך תכוין אל הבחי' הראשונה וכשתנעול מנעליך תכוין אל הבחי' הב':